

ובשנות המלחמה העולמית הוי מרגלא בפומיה דמו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל: "לכל פצצה יש כתובת", וגם כאן "לכל מחלה יש כתובת", ואין לפחד ממאורעות הטבע אלא להתעורר לשוב בתשובה וגם לעשות כהוראות הרופאים לקיים חובת ההשתדלות. והקב"ה שלח לנו מכה כזאת שאין לה תרופה להראות שאנו תלויים אך ורק בהקב"ה ואין מקרה בעולם כלל, ובפרט לעמו ישראל שתלויין בהשגחה פרטית אין דרך להינצל אלא על ידי רחמי שמים.

הרבנים צריכים לעזור לתקן את הדור לפי מצב אנשי הדור

והנה ידוע שבעולם הזה שכולו הסתר, הקב"ה מליבש רצונו ודרישותיו מאתנו על ידי הנהגתו בעולמו, וא"כ בוודאי יש לנו לראות בכל המאורע הזה כהתראה מהקב"ה לעמו, ועל כן חובת כל יחיד להתבונן מה חובתו בעת הזאת, ומהו קריאת הקב"ה אליו בעת הזאת. ובשעה שהיו צרות רבות ליהודי רוסיה, קיבץ הקדוש החפץ חיים אסיפת רבנים לגזור תענית ציבור לרגל המצב, וכל הרבנים חתמו, ושלה החפץ חיים לבקש מהגר"ח מבריסק זצ"ל שיצרך חתימתו, אבל הגר"ח מבריסק זצ"ל לא הסכים לחתום, ושלה לו החפץ חיים לשאול מדוע אינו חותם, והשיב הגר"ח זצ"ל, שעיקר תכלית הצום הוא לפתוח את הלב לתשובה וכדאיתא בתענית (ט"ז ע"ג) "לא שק ותענית גורמים אלא תשובה ומעשים טובים", וכן מפורש בגביא "הלוא זה צום אבחרוהו, פתח חרצובות רשע, הטר אגדות מוטה ושלה רצוצים חפשים וכל מוטה תנתקו", ויתרה מזו מבואר ברמב"ם (פ"א מהלכות תענית ה"ח) שכאשר הבית דין גוזרים תענית ציבור, צריכים הבית דין לשבת יחד ולבדוק את מעשה אנשי העיר, ולהתריע מפניהם ולהסיר המכשולות מבני הדור ורק בזה יש תועלת בצום, ואמר הגר"ח זצ"ל שלכן תחילה צריכים הרבנים להתאסף ולדון מה צריך תיקון לפי מצב הדור, ורק אח"כ יקבעו תענית. וזהו לימוד גם לזמנינו, בשעה שהקב"ה קורא אלינו על ידי המגיפה והיפוך סדרי עולם שבאו על ידה, שלא די במה שנוערר ונתעורר לתשובה כללית, אלא חובתנו לערוך חשבון הנפש כפי מצב הדור שצריך תיקון, ועל כל אחד לפשפש במעשיו הן בבין אדם למקום והן בבין אדם לחבירו, וכל רב בישראל יעורר את בני קהילתו לפי מצבם, ובזה נזכה להמתיק הדינים ולבטל המגיפה. ויש לזכור בשעה זו מה שאמרו חז"ל (מנחות מ"א ע"א) שבזמן שיש ריתחא בעולם, מעניש הקב"ה אף על מצוות עשה שבעלמא אינו מעניש, ולכן בימים אלו יש להיזהר ביותר במעשינו לקיים הכל כרצונו ית"ש, ולא יימצא בהם שום פגם לא במצוות עשה וכ"ש בלא תעשה, וכמו כן חובתנו לערוך חשבון הנפש על מעשינו ולתקן את אשר צריך תיקון, נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה', ובכך נסיר מעלינו חרון אף ה'.

כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים

והנה רבים שואלים מהו העצה בזמן כזה להינצל, שהלא בשעה שמידת הדין שולטת בעולם, היא תובעת עונש מיתה על כל חטא, וכדין מורד במלכות שדינו למיתה, ומי יאמר יזכית לבבי, ומה עוד כשנתינת רשות לשטן להשחית אינו מבחין בין צדיק לרשע, ומה נעשה להינצל. אמנם חז"ל לימדונו עצה היאך לשנות את הנהגת הקב"ה עמנו - שלא ינהג עמנו במידת הדין אלא במידת הרחמים, ואמרו (שבת ק"א ע"ב) "כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים", וזהו פתח מילוט לכל אחד בעת הזאת, לעזור איש את רעהו בכל מה דאפשר, בגוף ובממונו, ועי"ז נזכה למידת הרחמים, וממילא נזכה להינצל.

יראת קורונה ויראת חטא

והנה ידוע שכל מדינות העולם נחרדים שלא יימצא בקרבם אדם אחד חולה שעלול לסכן את כל סביבתו, ולזה נוקטים באמצעי זהירות מחמירים למנוע את הסכנה, והעולם כולו רועש וגועש מתקנות כל מדינה ומדינה, וכל מי שמוסיף "חומרא" בזהירותו הרי זה משובח, ומעתה הלא אם כ"כ חוששים ממחלה גשמית, הרי על אחת כמה וכמה יש לנו להיות מלאים ביראה ופחד ממיתה רוחנית, ולברוח מכל חשש חטא, שהלא כל חטא נחשב כמיתה רוחנית, וכבר אמרו חז"ל "רשעים בחייהם קרויים מתים". כמו כן יש לנו להתבונן בדרכי התפשטות מחלה זו הנעשית בעיקר על ידי נושאי קורונה שאין מכירים בהם, והם מסתובבים בתוך הציבור ומדביקים אחרים במחלה, ואח"כ כשמכירים בהם מתברר שהם כבר חוללו במשך תקופה נזקים גדולים לסביבתם ואי אפשר כבר לתקן את הנזק. ויש לנו ללמוד מזה כמה יש לנקוט במידת הזהירות שלא יימצא בקרבנו ובקרבת ילדינו - אדם טמא או נגוע בדעות כוזבות, שהלא גם בזה מצוי בעוה"ז אדם רע הנגוע בטומאה או בכפירה בשעת מעשה אין מכירים בו, והוא מסתובב בין ילדי ישראל ומדביק אחרים בטומאתו, ואח"כ כשמכירים בזה כבר קשה להסיר הטומאה שנדבקה מחמתו. ולכן יש לכל אחד להרבות בתפילה ובתחנונים על ילדיו שינצלו מאנשים רעים ומחברים רעים, וגם לעקוב אחר בניו ובנותיו לדעת עם מי הם מתחברים, ומה הם קוראים, ומה הם עושים ב שעות הפנאי. ושמעתי מפי מרן הגרי"ז זצ"ל

מקור הישועה בא מהתפילה והצדקה ולא מההשתדלות

ידוע שבכל מדינה בעולם עשו תקנות הרחקה כדי למנוע את התפשטות המגיפה, ובוודאי אף אנו נקיים האזהרות שיש בהם משום פיקוח נפש, וכבר כתב המגיד משנה (פ"ב בשבת ה"ג, והוב"ד במג"א סי' ש"ל סק"ג) דאפילו אם מת אחד מכל אלף חולים, הרי זה נידון כסכנת נפשות לדון בו דיני הצלה בפיקוח נפש, וא"כ במחלה זו שמתים בה יותר מאחד מאלף חשיב כפיקוח נפש, והחובה מוטלת על כל אחד לפעול כהוראות הרופאים למנוע את התפשטות המחלה, ובפרט במצב זה שרבים הם החולים בזה שאין ניכר עליהם הדבר כלל, ואם ימתינו עוד זמן אפשר שלא יוכלו לפעול עוד, וע"כ החובה לפעול בהקדם לצמצום התפשטות המגיפה כהוראות הרופאים.

אמנם העיקר אין לשכוח את העיקר להרבות בתפילה ברחמים ובתחנונים, שהלא מקור הישועה תלוי ב"תשובה והתפילה וצדקה" שהם מעבירים את רוע הגזירה, ויש להשקיע בתפילה יותר מכל שאר ההשתדלויות, שהלא מקור הישועה היא מהתפילה, ואילו ההשתדלות היא רק חובה המוטלת עלינו ואיננה עצם הסיבה לישועה. ועל כן בימים אלו ראוי לכל אחד להוסיף בכל יום תפילות "אבינו מלכנו" בשחרית סמוך לתפילה, ויש בזה תיקון גדול, שדומ תפילת "אבינו מלכנו" כולל בה כל התפילות המועילות לבטל את הגזירה, וכמו כן יש לומר תהלים לאחר כל תפילה, להחדיר אמונתנו כי הכל מיד ה' ואין כאן מכה טבעית בעלמא ח"ו. וכמו כן יש להרבות בצדקה וחסד, וגדולה צדקה שמהפכת מידת הדין למידת הרחמים, וכן הזהירו הגרעק"א וכל גדולי עולם שבשעת מגיפה יש להרבות בצדקה שמשוגל לבטל את הגזירה.

כמה סגולות

ויש גם כמה סגולות המועילות למנוע את התפשטות המגיפה, כמו אמירת פיתום הקטורת בכל יום וכדאיתא בזה"ק פרשת וירא, ולהוסיף לאחר אמירת פיתום הקטורת, ג"פ הפסוקים ה' צבקות עמנו וכו' ה' צבקות אשרי אדם בוטח בך, ה' הושיעה וכו', וכן יש להתחזק בברכת אשר יצר בכוונה - שקבלה בידיו שהמברך ברכת אשר יצר בכוונה [ובפרט מתוך כוונה בהזכרת שם שמים בברכה] הרי הוא ניצול מכל המחלות. ויש להתחזק עכשיו במיוחד באמירת מאה ברכות בכוונה וכמו שמצינו בדוד המלך ע"ה שכאשר היו מתים בכל יום מאה נפשות מישראל, תיקן לברך מאה ברכות בכל יום ואז נעצרה המגיפה, ובמיוחד בשבת קודש יש להיזהר בזה כיון שחסר כמה וכמה ברכות כדי להשלים למספר מאה (עי' משנ"ב סי' מ"ו קט"ד), ויש להיזהר ולהשלים את חשבון מאה ברכות ע"י אכילת מיני פירות ומגדים (וכמבואר בגמ' מנחות מ"א). ולפני שנים רבות שמעתי מזקן אחד צדיק ומקובל שעלה מארץ תימן, שהיה מקובל אצלם בארץ תימן בכל עת צרה שיש לברך מאה ברכות בכוונה, והם אכן ראו ישועות גדולות כשהתחזקו בזה. וקיבלנו מהרה"צ רבי יהודה סג"ל ממנשטער זצ"ל שאמירת י"ב פעם מזמור "עננה ה' ביום צרה" הרי היא סגולה נפלאה למנוע כל צרה, וזה בדוק ומנוסה, וכמה פעמים בשעת צרה אחרנו י"ב פעמים בציבור פרק יענך ה' ביום צרה פסוק אחר פסוק בכוונה, וראינו נפלאות. ויש לערוך להיזהר בכבודם של תלמידי חכמים, וחז"ל הזהירו (שבת ק"ט ע"ב) שהמבזה תלמידי חכמים אין רפואה למכתו, ועלול להיענש במחלה כעין זו שאין לה רפואה, ומידה טובה מרובה לנזהר בזה שממשיך על עצמו זכות להיות מוגן שהמחלה לא תפגע בו או בצאצאיו. וראוי לסדר גם פדיון נפש לכל אחד ואחד, והעשיר יתן כפי עשרו ועכ"פ לא יפחות מאלף שקלים, ובעל הבית לא יפחות מחמישים, והמתפרנס מהציבור יתן כפי יכולתו, ויאמר "הרי זה פדיון לנפשי".

גילוי סוד שקיבלנו מרבותינו היאך להינצל ממגיפה וצרה

וקיבלנו סוד להינצל ממגיפה וצרה, והיא בדוק ומנוסה. בסוף כל תפילה - לפני יהיו לרצון אמרי פי והגיון ליבי לפניך, יאמר ג"פ בכוונה, "אני מאמין באמונה שלמה שאין טבע ומקרה בעולם כלל, והכל תלוי רק בך לבד, ולכן אני פונה אליך דווקא שתציל אותי בחסדך ממגיפה זאת", ויתן בכל יום לכל הפחות ח"י מטבעות לצדקה ויאמר: "כשם שאני עושה צדקה כך ברחמיך הרבים תעשה עמדי חסד להציל אותי מצרה זו", ואם הוא בצרה ממש יוסיף ויאמר "ואם תציל אותי אומר נשמת לכשאנצל", ויעשה כן ויושע. ורמז לדבר מה שנאמר בתהלים "מאין יבוא עזרי, ופירשו הקדמונים "מאין, - אם האדם מרגיש שאין לו שום מקום לבקש ישועה אלא רק מהקב"ה בלבד, אז "יבוא עזרי", כי מאחר שתולה עיניו לקב"ה, הקב"ה מושיעו.

"לכל קורונה יש כתובת"

ואנו מאמינים שהתפשטות המחלה הזו - עם כל שיבוש סדרי העולם שבאו על ידה, הכל הוא רצון ה' בהשגחה פרטית, ואין אדם נפגע אלא אם הכריזו עליו מלמעלה, ובשום אופן לא נתבלבל לחשוב שהמכה היא טבעית, רק נדע שהכל משמים וכל אחד מונהג בהשגחה פרטית מה יהיה עמו, והלב צריך להיות סמוך ובטוח על הקב"ה כי מי שלא נגזרה עליו הגזירה להיות חולה לא יארע לו כלום.

בעקבות נעילת בתי כנסיות בארץ ובחו"ל

הננו לבקש ממקבלי הגליון באימיל להדפיס באופן עצמאי את הגליון ולהניחו לתועלת הרבים במניינים שונים המתארגנים בחצרות כמו כן לתועלת הרבים כדאי להתארגן לקבל את הגליון באימיל לתקופה הקרובה

משיח, וכשם שבחבלי לידה ככל שמתקרבים ללידה נעשים חבלי הלידה קשים יותר, כך גם אצלנו כפי מה שמתקרבים לביאת משיח כך החבלי משיח נעשים יותר קשים, ועלינו לתפוס ב'נשק' המובחר להינצל מחבלי משיח, לעסוק בתורה בהתמדה עם גמילות חסדים, ונחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה', ואז נראה נפלאות ה' וחסדיו, ומן השמים ירחמו עלינו להסיר מעלינו כל מחלה.

מרן רבינו שליט"א במכתב הוראות הלכה למעשה

על דרכי צירוף לתפילה במניינים הנערכים במרפסות ועל מצבינו בעת הזאת

[ד] ולעניין קריאת התורה יוכלו להצטרף למניין באופן הנ"ל שיעמדו במרפסות ויהיו רואים אלו את אלו, ולעניין "עליה לתורה", בעליות הראשונות יעלה הבעל קורא או אחרים הנמצאים בבית זה, ולאחריהם אפשר לכבד בעליות את השכנים הנמצאים בשאר המרפסות ששומעים את קריאת התורה, ואף שמחמת המרחק אינם יכולים לקרוא בספר תורה, מ"מ בשעת הדחק זו אפשר לסמוך על דעת הגר"א (סי' קל"ט, והובא במש"ב סי' קמ"ג ס"ק ל"א) דסומא יכול לעלות לתורה לדידה אף שאינו קורא בתורה, ולדידה אין העולה לתורה צריך לקרוא יחד עם הבעל קורא, דשומע כעונה. [וכל מה שנוהגים שהעולה לתורה ניגש לספר תורה, לדעת הגר"א היינו משום כבוד התורה, אך אין זה מעיקר דיני הברכה, דהא שומע כעונה, ובני"ד דאין אפשרות ללכת לספר תורה, שפיר יכול לברך].

ודע שלדעת הרבה פוסקים מצוות קריאת התורה היא חובת ציבור ולא חובת יחיד, והמתפלל בביתו ביחידות אינו חייב מעיקר הדין לשמוע בקריאת התורה, ומהר"ו ז"ל הביא (שער הכוונות מ"ח ע"ד) שהאר"י ז"ל לא שמע במשך תקופה קריאת התורה מחמת טעם זה.

[ה] ולעניין ברכת הכנים בצירוף מרפסות, מעיקר הדין דינו כדון תפילה דמצטרפים לדעת הרשב"א. ומיהו כיון דיש חולקים על הרשב"א, מוטב שלפני "רצה" יסלק הכהן עצמו מהמניין וכמבואר בשו"ע סי' קכ"ח, והיינו שלא יקראו לכהנים לעלות וכהנ"ל ליכא ביטול מצוות עשה, ואין נכנסים לחשב ברכה לבטלה. ואם ח"ו יימשך תקופה זו לזמן ארוך, נדון בזה אם יש להתיר לצורך.

וכל פסקים אלו אני כותב משיקול הדעת, שלא מצאתי כ"כ בפוסקים שידונו הלכה למעשה במצבינו, ויש לדון עוד בדברים אלו.
והעולה לדינא מכל זה:

[א] עשרה שכנים הרואים אלו את אלו דרך החלון או מרפסת ביתם, וכולם שומעים את הש"ץ, מצטרפים למניין, וראוי שהש"ץ יוסיף תנאי שאם אין מצטרפין תהא תפילתו נדבה.

[ב] באופן שיש שביל המפסיק בין הבתים, אותם העומדים במרפסות הגבוהות למעלה מעשרה טפחים יש להקל עכשיו שמצטרפים, אבל אותם העומדים מתחת עשרה טפחים אינם מצטרפים למניין כשיש שביל המפסיק ביניהם.

[ג] אם הש"ץ רואה את כולם די בזה, וחשיב רואין אלו את אלו, אבל אם אין הש"ץ רואה את כולם, לא מהני מה שיש אחד מתוך המניין הרואה את כולם.

[ד] בקריאת התורה כשמצטרפים באופן הנ"ל על ידי מרפסות, יעלה לתורה תחילה הבעל קורא או אחרים הנמצאים בבית זה, ולאחריהם אפשר לכבד בעליות את השכנים הנמצאים בשאר המרפסות ששומעים את קריאת התורה. [ה] לדעת הרבה פוסקים מצוות קריאת התורה היא חובת ציבור ולא חובת יחיד, ולדעתם המתפלל ביחידות אינו חייב מעיקר הדין לשמוע בקריאת התורה.

[ו] במניינים אלו הנערכים במרפסות, מוטב לעת עתה שילקו הכהנים עצמם מהמניין לפני "רצה", ולא יקראו להם לעלות לישא כפיהם.

והעיקר עלינו לזכור בימים אלו, שמקור הישועה תלוי בתשובה והתפילה והצדקה שהם מעבירים את רוע הגזירה, וכמה שמוטל עלינו חיוב השתדלות לקיים תקנות הרופאים וכמו שנאמר 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם', הרי ביותר מוטל עלינו חיוב להרבות בתפילות ותחנונים, ועל כן בימים אלו יש להרבות בצדקה לעניים ובני תורה שמגן ומציל כתרסיס מפני הפורענות, וכמו כן ראוי לכל אחד להוסיף בכל יום תפילת "אבינו מלכנו" בשחרית סמוך לתפילה, שתפילת "אבינו מלכנו" כלול בה כל התפילות המועילות לביטול הגזירה, וכמו כן יש לומר תהלים לאחר כל תפילה, להחדיר אמונתנו כי הכל מיד ה' ואין כאן מכה טבעית בעלמא ח"ו. והקב"ה שלח לנו מכה כזאת שאין לה תרופה להראות שאנו תלויים אך ורק בהקב"ה ואין מקרה בעולם כלל, ובפרט לעמו ישראל שתלויין בהשגחה פרטית אין דרך להינצל אלא על ידי רחמי שמים, ועלינו להרבות בצדקה וחסד, שכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, ובה נזכה להימלט ממידת הדין ולהיות ניצולים במידת הרחמים, וכבר נפסק בשו"ע (סי' תכ"ט ס"א) שחוב גמור מן הדין לתת מעות חטיין לנזקקים שיהא להם כל צרכיהם לחוג את הפסח בשמחה, ובפרט בימים אלו שרבים מטה ידם ואין ידם ומכתם להביא לחם לפי הטף לכלל את בני ביתם דבר יום ביומו, ועל אחת כמה וכמה שאין בידם לקנות את צרכי החג, הרי בוודאי החובה מוטלת עלינו לדאוג לעניים, ובע"ז הקב"ה ישמור אותנו. ואנו נקיים את תפקידנו בעת הזאת לפשפש במעשינו, נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה', ואז נראה נפלאות ה' וחסדיו, ושומר ישראל ישמור שארית ישראל, וירפא החולים ויציל אותנו מכל מחלה, ובקרב ממש נזכה לביאת משיח צדקינו אכ"ר.

משה שטרנבוך

הגני המצפה לרחמי שמים מרובים

שכשם שכאשר אחד חולה במחלה מדבקת כולם מתרחקים ממנו ולא שואלים אם הוא אשם בכך או לא, כך גם מי שנדבק בדעות כוזבות אף אם אינו אשם חייבים להתרחק ממנו כדי שלא להידבק ממנו - שהלא מינות מושך וכמו שאמרו חז"ל (ע"ז כ"ז ע"ב) "שאני מינות דמשכיל". ובוודאי כל הצרות הללו העוברים עלינו בתקופה האחרונה ברוחניות ובגשמיות, הם צרות של חבלי

בע"ה ח' ניסן תש"פ, הן כל לבב דוי וכל ראש לחלי בהגיע הידיעות הקשות על התפשטות מחלת הקורונה בארץ הקודש וברחבי העולם, כשרבים מאחב"י ובהם גדולי ישראל ומרביצי תורה ומנהיגי הקהילות שוכבים על ערש דוי ומצפים לישועה, ישלח ה' דברו וירפאם במהרה, ובעוה"ר רבים נסתלקו לבית עולמם לאחר שנחלו במחלה זו, וחלקם אף הותירו יתומים ואלמנות ה", והשבר בבית ישראל גדול מאוד, או לנו כי חטאנו, והחובה מוטלת עלינו לפשפש במעשינו ולחשוב על מה עשה ה' לנו ככה, ולתלות עינינו לקב"ה בתפילה ובתחנונים שיסיר מעלינו את המכה הזאת. והנה בית ישראל ברוב מקומות מושבותיהם מתפללים בעת הזאת בתוך ביתם ביחידות כדי לצאת מחשש סכנה, ובוודאי הקב"ה נותן שכר לאותם הנמנעים בעת הזאת מלהתפלל בציבור, כאילו התפללו בציבור, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין מ"א ע"א) "חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה", אכן באתי בזה לעורר בדבר כמה הלכות הנוהגים למתפללים בתוך ביתם.

[א] במקומות בהם ישנם עשרה שכנים הרואים אלו את אלו דרך החלון או מרפסת ביתם, וכולם שומעים את הש"ץ שעומד בתוך ביתו, יוכלו להצטרף למניין על ידי צירוף דרואין אלו את אלו וכמבואר במש"ב סי' נ"ה סקמ"ח, ומקורו מדברי הרשב"א בתשובה ח"א סי' צ"ו, [והן אמת דביאור הלכה שם כתב דיותר טוב להחמיר בזה כיון דהרשב"א גופיה לא כתב כן אלא בדרך אפשר, אבל בני"ד דהוי שעת הדחק, יש לסמוך על זה, וכמבואר שם בביאור הלכה ובמש"ב].

ומיהו נראה דכיון שהרשב"א גופיה לא כתב כן אלא בדרך אפשר, ומה עוד דישנם כמה מהראשונים שחולקים בזה על הרשב"א, וכמו שהביא באו"י (הלכות קריאת שמע סי' ה) בשם הגאונים דבשני בתים אף על גב דרואין זה את זה אין מצטרפין, וכ"כ הרמב"ן בפסחים פ"ה ע"ב דאין מצטרפים על ידי ראייה, א"כ ראוי שהש"ץ יוסיף תנאי שאם אין מצטרפין תהא תפילתו נדבה.

[ב] ובאופן שיש שביל המפסיק בין הבתים, נראה דבשעת דחק זו יש להקל דמצטרפים רק אם עומדים במרפסות הגבוהות למעלה מעשרה טפחים, אבל אותם העומדים מתחת עשרה טפחים אינם מצטרפים למניין כשיש שביל המפסיק ביניהם. ויסוד הדבר, דהנה מקור הך הלכתא דמצטרפים כשרואים אלו את אלו, הוא מהלכות זימון וכמפורש שם בדברי הרשב"א, ובזימון גופא הלא כתב השו"ע (סי' קפ"ה א) בשם "יש מי שאומר" שאם רשות הרבים מפסקת בין שני הבתים, אינם מצטרפין בשום ענין, ובט"ז שם כתב דלא דווקא רשות הרבים אלא גם שביל היחיד מפסיק ביניהם, [והביא המש"ב שם בסק"ו]. לכאורה היה ראוי לומר שאין לצרף כלל למניין על ידי כמה בניינים, שהלא יש שביל מפסיק ביניהם. [והן אמת הדשולחן ערוך שם כתב הך הלכתא בשם "יש מי שאומר", אבל כבר כתב שם ב"פ החיים" דאין מי שחולק על דין זה, ומה שכתב כן המחבר בלשון "יש מי שאומר", היינו משום שלא מצאה כי אם בפוסק אחד, וכ"כ הסמ"ע (חו"מ ט"ז ס"ק ח) שבכל מקום שמצא המחבר דין שאינו נזכר בש"ס ובשאר פוסקים, כתב עליו בלשון "ויש מי שאומר", וכן כתב להדיא הפמ"ג (סי' נה א"א ס"ק י"ב) דאם רשות הרבים מפסקת ביניהם אינם מצטרפים לגבי תפילה, ולפמ"ג הט"ז הרי הוא הדין גם בשביל היחיד, וא"כ לכאורה אין על מה לסמוך לצרף מניין משני בניינים שהלא יש שביל המפסיק ביניהם].

אמנם נראה לדון דכאשר עומדים במרפסת הגבוהה למעלה מעשרה טפחים, אין השביל מפסיק ביניהם, שלמעלה מעשרה לא חשיב רשות הרבים ולא הוי מקום הילוך בני אדם, ונמצא דליכא התם שביל המפסיק, וכדאשכחן כוותה לגבי שבת (שבת ע"ב ע"ב) דהזורק מרשות היחיד לרשות הרבים למעלה מעשרה מותר, ובשעת הדחק יש לסמוך על סברא זו להתיר כשהם למעלה מעשרה, [ובפרט הלכה זו דרה"ר מפסקת היא חידוש, ולכן כתבה המחבר בלשון "יש מי שאומר"].

[ג] והנה בעיקר הלכתא ד"רואים אלו את אלו", כבר חקרו מהו כלל הדבר בזה, אם צריך שכל העשרה יראו זה את זה, או שאחד יראה את כולם, או שהכל תלוי רק בש"ץ. ונראה דהש"ץ שהוא העיקר צריך לראות עוד תשעה אנשים, ותו אין צריך שכל בני המניין יראו אלו את אלו. ויסוד לזה מדברי השעה"צ (סי' קפ"ה סק"ו) דאם המזמן רואה את כולם הרי הם מצטרפים אע"פ שאין כל החבורה רואים אלו את אלו, ובטעם הדבר כתב שם בשעה"צ דכיון דשתי החבורות צריכין לו שיוציאם, נחשב כשמש המשמש לשתיים דהוא מצרפן, וא"כ הוא הדין בני"ד אם הש"ץ רואה את כולם, כיון שכולם צריכין לו הרי הוא מצרף את כולם על ידי ראייתו, אבל אם אין הש"ץ רואה את כולם, לא מהני מה שיש אחד מתוך המניין הרואה את כולם. [והן אמת דיש מקום לדון חלק בין תפילה לציבור לעימון, דלגבי זימון בלא המזמן אין כאן "זימון" וממילא הוא העיקר, אבל תפילה בציבור הרי עצם התפילה בציבור הוי תפילה גם בלא הש"ץ, ולא נצרך ש"ץ אלא לחזרת הש"ץ, אך כיון נראה דכיון דכולם צריכין לו, כל התפילה נגזרת אחרי, ואיהו הוי ראש ועיקר לתפילה, ושפיר יכול לצרף את כולם על ידי ראייתו]. ולפ"ז אם הש"ץ עומד בראש הקהל ופניו למזרח, ואינו רואה את הקהל כל זמן שלא יסובב פניו, לא מהני להיחשב רואה את כולם, וצריך שהש"ץ יעמוד במקום שרואה את כולם.